

Interview

Charles Picqué : “Een zaak opstarten? Nooit zonder het advies van een accountant!”

“Goede opleiding en professioneel advies ter begeleiding van bedrijfsleiders”

IAB : Als we de cijfers van het Nationaal Instituut voor Statistiek mogen geloven, zijn er in 2001 7.062 bedrijven failliet gegaan, wat een toename van 4% betekent tegenover het jaar 2000. Bovendien zou blijken dat bepaalde sectoren gevoeliger zijn voor de algemene conjunctuur dan andere, meer bepaald de kleinhandel en de bouw.

De redenering dat een vertraging van de conjunctuur gepaard gaat met een stijging van het aantal faillissementen, gaat dan ook gedeeltelijk op. Maar in tegenstelling tot de analyses, blijkt de conjunctuur in realiteit niet de belangrijkste factor te zijn ter verklaring van het op de fles gaan van ondernemingen.

Charles Picqué : Ik heb niet gezegd dat de conjunctuur geen enkele invloed uitoefent, maar wel dat er andere oorzaken zijn die even en misschien zelfs nog meer doorslaggevend zijn. Een grondiger onderzoek van de statistieken van faillissementen rechtvaardigt inderdaad die veronderstelling tenminste gedeeltelijk.

Als we de 7.062 failliete bedrijven van 2001 opsplitsen volgens het belang van de tewerkstelling die ze verschaffen, stellen we vast dat 86% van het totaal aantal failliete ondernemingen hoogstens 4 werknemers telde, 12% ervan 5 tot 19 werknemers en 2,5% tussen 20 en 99 werknemers. Het valt me dus op dat de kleine, zelfs zeer kleine bedrijven een overwicht hebben in het aantal faillissementen.

In een uitgebreid interview heeft Charles Picqué, Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, de belangrijkste dossiers toegelicht waarmee hij belast is. Voor de Voorzitter van het IAB, Johan De Leenheer, Vice-Voorzitter Guy Stevens en Secretaris-Generaal Philip Van Eeckhoute vormde het een gelegenheid om hun standpunt over de oprichting en activiteiten van de ondernemingsloketten uiteen te zetten.

IAB : Worden sommige sectoren meer getroffen dan andere?

Charles Picqué : In 2001 behoorde 34% van de failliete bedrijven tot de handelssector, 24% tot de transportsector en 16% tot de horeca, 13% ten slotte tot de bouwsector en maar 7% tot de industrie. Bovendien blijkt uit de kruising van de activiteit met de grootte van het bedrijf dat 88% van het totaal aantal failliete bedrijven van die drie

eerstgenoemde sectoren 0 tot 4 werknemers telde. De omvang van het bedrijf blijkt dan ook, naast de specifieke sector waartoe het behoort, een van de doorslaggevende causale factoren van de faillissementen.

IAB : Geven de NIS-statistieken een idee over de gemiddelde levensduur van een onderneming?

Charles Picqué : Het spreekt voor zich dat de eerste levensjaren van een bedrijf cruciaal zijn. Vooral het tweede jaar betekent voor de meeste bedrijven het begin van een kritischer periode wat de levensvatbaarheid betreft: 29% van de faillissementen grijpt plaats in de periode van het tweede tot vierde jaar na de start. Het risico blijft groot, maar is enigszins minder voor de periode van 5 tot 9 jaar na de oprichting, met een percentage van 30 %.

Het risico op een faillissement verschilt volgens de sector wat de duur betreft: de horecazaken en bouwondernemingen lopen een groter risico op een faillissement in de eerste jaren

dan andere bedrijven, terwijl winkels een profiel vertonen waarbij het aantal faillissementen geleidelijk toeneemt gedurende de eerste tien jaar van hun bestaan. De eerste tien jaar en in het bijzonder de periode tussen het tweede en het vijfde jaar blijken zeer moeilijk.

IAB : Speelt de juridische vorm ook een rol?

Charles Picqué : Op een zekere manier wel. De eenmanszaken vertegenwoordigen 20% van de faillissementen in 2001, de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (die in de statistiek de EBVBA's bevatten) maken 51% uit van het totaal aantal faillissementen en de naamloze vennootschappen 20%. We kunnen nog verdergaan en die percentages vergelijken met het aandeel van die juridische vormen in het geheel van de actieve BTW-plichtige ondernemingen. Daar vertegenwoordigen de eenmanszaken 57% van het totaal van de BTW-plichtigen, de B.V.B.A.'s 23% en de naamloze vennootschappen 12%. Zo blijkt dat de BVBA's – met 51% van de faillissementen en 23% van de BTW-plichtigen – gevoeliger zijn voor faillissementen dan andere ondernemingen, terwijl omgekeerd de eenpersoonszaken, die 57% van de BTW-plichtigen vertegenwoordigen en 20% van de faillissementen, beter beschermd blijken tegen dat risico.

IAB : Welke besluiten trekt u uit deze studie?

Charles Picqué : Als we het risico uitsluiten dat verbonden is aan de conjunctuur, - en waarop de jurist niet meteen vat heeft, - kunnen we uit een snelle blik op de NIS-cijfers van de faillissementen een eerste conclusie trekken: een BVBA met beperkte omvang voor wat het aantal werknemers betreft, is meer dan andere bedrijven blootgesteld aan het risico op een faillissement. Dat risico is aanwezig in de periode van het tweede tot het vijfde jaar na de oprichting.

IAB : Brengt de NIS-studie de voornaamste redenen van die faillissementen aan het licht?

Charles Picqué : Slecht beheer komt als oorzaak het meest naar voren – grosso modo een derde van de gevallen – en onvoldoende kapitaal in een vijfde van de gevallen. Slecht beheer is vooral het gevolg van een gebrek aan opleiding of ten minste een veel te onvoldoende opleiding, meer bepaald inzake boekhouding, juiste kostenberekening. Nog volgens die enquêtes

Een goede opleiding en professioneel advies ter begeleiding van de bedrijfsleiders blijken hoogst noodzakelijk

beschikken of lenen de bedrijven onvoldoende kapitaal om de vennootschap op te richten en houden ze geen rekening met de exploitatiekosten die op het ogenblik van de start van de onderneming onvermijdelijk zijn, met name de kost van stocks of personeel. Een goede opleiding en professioneel advies ter begeleiding van de bedrijfsleiders blijken hoogst noodzakelijk. In dat opzicht ben ik blij met de beslissing van de Minister van Arbeid en Tewerkstelling om jongeren die zich als zelfstandige willen vestigen te begeleiden. De instellingen die

belast zijn met het begeleiden en sturen van dat proces spelen een belangrijke rol, te meer omdat de twee meest voorkomende oorzaken van een faillissement bestreden kunnen worden met overheidsmaatregelen. Daarom pleit ik voor meer opleiding en hulp aan ondernemers die een vennootschap oprichten. Het is belangrijk om begeleidingsmechanismen voor de oprichting van ondernemingen op te zetten - het wetsontwerp tot oprichting van ondernemingsloketten verwezenlijkt gedeeltelijk die doelstellingen, - maar ook structuren die het mogelijk maken om het hoofd te bieden aan een faillissement. Het is de rol van de wetgever om dit proces te omkaderen. Er moet een subtiel evenwicht worden gevonden tussen het behoud van de onderneming die tijdelijk in moeilijkheden verkeert en het behoud van het recht van de schuldeisers op een gerechtvaardigde terugbetaling van hun verbintenissen. Als ik de vaststellingen in die studie bekijk, ben ik ook blij dat de hervorming van de vennootschapsbelastingen geheroriënteerd is om eerst en vooral gunstige effecten te sorteren voor de KMO's.

IAB : U hebt zopas de problematiek van de 'enige loketten' aangehaald. Kunt u de veranderingen toelichten die aan de gang zijn?

Charles Picqué : Natuurlijk. De enige loketten, die trouwens toegang zullen bieden tot de Kruispuntbank van ondernemingen, zullen verschillende taken moeten vervullen. Voor starters zullen ze dienstdoen als loket voor de inschrijving in het handelsregister. Dat is een pluspunt, want dat betekent dat die starters zich niet langer aan eindeloos veel formaliteiten moeten onderwerpen, die meestal twee tot drie maanden in beslag nemen. De andere taak van die loketten heeft te maken met het feit dat die starters niet langer telkens weer dezelfde stappen zullen moeten ondernemen bij verschillende administraties. De Kruispuntbank van ondernemingen

Bedrijven hoeven niet te vrezen dat er een of andere Big Brother wordt opgericht.

zal te vergelijken zijn met die die al bestaat voor de sociale zekerheid. Het gaat met andere woorden om een register dat verschillende bestaande registers groepeerd: handelsregister, register van de rechtspersonen en verschillende registers die vermeld zijn in het Vennootschapswetboek. De Kruispuntbank zal aan elke onderneming, handelaar of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid een uniek identificatienummer moeten toekennen. Ook dat betekent een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging. Om alles in de hand te houden hebben we voorzien in de oprichting van een toezichtscomité voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Bedrijven hoeven dus niet te vrezen dat er een of andere Big Brother wordt opgericht.

IAB : Zoals u weet, vindt het Instituut het jammer niet betrokken te zijn geweest bij de uitwerking van het wetsontwerp waarin één van de cruciale aspecten van de werking van bedrijven wordt geregeld, namelijk hun start en administratieve begeleiding. Het heeft die teleurstelling overigens via officiële weg en via de pers uitgedrukt. Zoals u er net aan hebt herinnerd, bepaalt het wetsontwerp dat er "ondernemingsloketten" (met het statuut van een vzw) zullen worden opgericht waartoe de bedrijven zich rechtstreeks zullen richten in hun relaties met de overheid. We stellen ook vast dat die loketten startende vennootschappen gaan begeleiden en adviseren, in het bijzonder bij het opstellen van een financieel plan, subsidie-

aanvragen, de eerste administratieve stappen, enz.

Hoewel we absoluut niet tegen dit nieuwe concept zijn, begrijpen we niet waarom wij, als wettelijk instituut, niet zijn geraadpleegd. Onze leden zijn nochtans de eerste raadgevers van de bedrijven en we kunnen aan dit wetsontwerp een grote toegevoegde waarde geven. Volgens ons heeft het wetsontwerp zoveel gevolgen dat het onbegrijpelijk is dat de accountants er niet bij zijn betrokken. Te meer omdat we de samenstelling van het personeel van die vzw's nog niet kennen. Onze leden bezitten evenwel de nodige middelen en bevoegdheden. We willen dus naar onze juiste waarde worden erkend. Het IAB, dat 8.000 deskundigen van hoog niveau verenigt, waarvan eenieder 40 uur per jaar aan permanente vorming moet doen, vormt een waarborg voor ernstig en kwaliteitsvol advies aan startende ondernemingen.

In het kader van de administratieve vereenvoudiging voorziet de regering ook in de oprichting van een Kruispuntbank van ondernemingen, een soort van gegevensbank waarin alle gegevens met betrekking tot de rechtspersonen, ondernemingen en vzw's worden gecentraliseerd en waarin ook het handelsregister geïntegreerd wordt.

De ondernemingsloketten zullen rechtstreeks toegang hebben tot die bank. Wij zijn altijd voorstander geweest van een radicale administratieve vereenvoudiging, maar we weten zelfs niet of ook de accountants toegang tot die gegevensbank zullen hebben.

Interview

Charles Picqué : Ik heb nota genomen van uw opmerkingen en klachten. Ik blijf ontvankelijk voor uw kritiek, maar moet uw leden toch geruststellen. Het lijkt me nogal evident dat mocht ik me morgen als zelfstandige vestigen of een vennootschap oprichten, ik me in de eerste plaats tot een accountant zou wenden! Ik zeg dat niet om u een plezier te doen, maar omdat me dat de enige goede houding lijkt. Volgens mij ben ik niet de enige die er zo over denkt. Daarom blijf ik vol vertrouwen in de capaciteit van uw beroep om zich niet alleen aan te passen maar om ook aan te tonen dat het inzake de begeleiding van starters het best in staat is om hun vragen te beantwoorden.

IAB : Door Europa gaat het prudentieel toezicht op de Belgische financiële markten een aanzienlijke facelift ondergaan tegen het einde van de zomer. Die verandering maakt dat, eind dit jaar, de Nationale Bank van België (NBB), als een echte coördinator van de verschillende 'gendarmes' van de sector zal worden geïnstalleerd. De nieuwe versie van de hervorming van het prudentieel toezicht (144 maatregelen) voorbereid door Minister Reynders en uzelf, bepaalt immers dat ze de bevoegdheden van de drie huidige waakhonden van de Belgische financiële sector – met name de NBB, de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBF) en de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV), - zal overkoepelen. Waarom al die veranderingen?

Charles Picqué : In de eurozone zijn al tien van de twaalf landen die weg opgegaan volgens verschillende modaliteiten. Het gaat erom de centrale bank te betrekken in het proces van het prudentieel toezicht. Er waren maar twee achterblijvers meer: België en Luxemburg. Ik geef een voorbeeld: in Frankrijk, Italië en Nederland controleert de centrale bank de commerciële banken. In Engeland daarentegen neemt de Financial Services Authority, een soort van Engelse Security and Exchange Commission, die functie waar, en niet langer de

Picqué : “Ik blijf vol vertrouwen in de capaciteit van uw beroep om zich niet alleen aan te passen maar om ook aan te tonen dat het inzake de begeleiding van starters het best in staat is om hun vragen te beantwoorden.”

Bank of England. Het Belgisch ontwerp van hervorming voorziet in de oprichting van een raad van toezicht, met als voorzitter Guy Quaden, de gouverneur van de Nationale Bank. Dit ontwerp heeft maar één doelstelling: de financiële stabiliteit van het land bewaren. Het was immers meer dan tijd om de instellingen aan de economische realiteit aan te passen. De grenzen tussen de verschillende metiers van de moderne financiële wereld zijn tegenwoordig subtiel, om niet te zeggen vaag geworden. Het is dus logisch dat ze gechaperonneerd worden door één enkel controleorgaan. En is verder, sinds het ontstaan van de Europese Centrale Bank de tijd niet

voorbij waarin de NBB, "geldschietster in laatste instantie" geen recht van controle op de commerciële banken kon hebben, uit schrik dat ze de plaat om bankbiljetten mee te drukken zou omkeren om een of andere bank uit de nesten te helpen als die in moeilijkheden verkeerde? Toch zal de NBB de commerciële banken niet rechtstreeks controleren. Ze zal vooral toezien op de belangrijke macrofinanciële evenwichten van het land en op het financieel beheer van de CBF en de CDV, twee instellingen die de banken en de verzekeringsmaatschappijen op het terrein zullen blijven controleren. Naast de reorganisatie van hun respectieve bevoegdheden inzake toezicht, voorziet de hervorming in een modernisering van de CBF. Die doelstelling houdt een nauwere samenwerking in tussen de CBF en de NBB om de eventuele toenadering van sommige diensten te kunnen realiseren. De NBB telt heel wat economen, de CBF vooral juristen: er kunnen dus schaalvoordelen worden gerealiseerd. Wat er ook van zij, op het ogenblik van een grotere transparantie van de financiële markten, die garant staat voor hun geloofwaardigheid, is de tendens onomkeerbaar. En dat vóór de volgende fase: de vermoedelijke geboorte van de *alter ego* van de Europese Centrale Bank inzake prudentieel toezicht op *Euroland*, waarvan de NBB de bevoorrechte Belgische gesprekspartner zou zijn.

“Het valt me op dat de kleine, zelfs zeer kleine bedrijven een overwicht hebben in het aantal faillissementen. De omvang van het bedrijf blijkt dan ook één van de doorslaggevende causale factoren van de faillissementen.”

IAB : De Minister van Economie is ook belast met de index van de consumptieprijzen. Is de euro een voorwendsel geweest om de prijzen op te trekken?

Charles Picqué : Niet dat ik weet. De prijzen zijn niet gestegen zoals in sommige andere landen. De prijsstijging is gemiddeld lager geweest dan 2% met enkele verschillen, met name voor de horecasector waar een stijging van 4% genoteerd is.

IAB : U hebt, tot besluit, als Minister van Economie een goede kijk op de macro-economische evolutie van ons land. Bent u vertrouwensvol of pessimistisch?

Charles Picqué : Het ligt in mijn aard om eerder vertrouwensvol te zijn, maar met mate en rede. De laatste cijfers die zijn bekendgemaakt, maken me optimistisch

over een economisch herstel. Maar het is duidelijk dat voor mij het vertrouwen de fundamentele sokkel vormt waarop gesteund moet worden om de economie te doen heropleven. We kunnen om het even welke wet invoeren, de belastingen verlagen zoveel we maar willen: zonder vertrouwen geen heropleving. Als we de recente statistieken mogen geloven en ondanks de rampzalige gevolgen van 11 september, blijft dat vertrouwen bescheiden maar is het niettemin aanwezig. Het is aan ons om ervoor te zorgen dat voor ons collectief welzijn het vertrouwen blijft voortleven. ¶

2001 : 7062 failliete bedrijven

Tewerkstelling :

≤ 4 werknemers :	86 %
5 - 19 werknemers :	12 %
20 - 99 werknemers :	3 %

Levensvatbaarheid :

2 tot 4 jaar:	29 %
5 tot 9 jaar :	30 %

Sectoren :

Handels- :	34 %
Transport- :	24 %
HORECA :	16 %
Bouw- :	13 %
Industrie :	7 %

Juridische vorm :

Enmanszaak :	20 %
BVBA :	51 %
NV :	20 %